

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Dissertationem Moralem De Norma Actionum Humanarum
Indultu Facultatis Inclytae Philosophicae In Celeberrima
Academia Lipsiensi die VII. Maii Ann. MDCXCIIIX. H. L. Q.
C. sub Praesidio Dn. M. Joh. ...**

Lipsiae, 1698

§. XXII

urn:nbn:de:bsz:31-102642

quo plures uxores habere, cum id finem matrimonii promoveat, omnino licet. Præterea pleraque matrimonii prohibitiones, quæ habentur *Levit. 18.* non sunt J. Nat., utpotè quo in sola linea recta matrimonium est interdictum; & tamen omnes homines obligant ex legislatoris intentione, quam satis patefecit *Levit. 20. v. 22. seq.* ubi ob ejusmodi nuptias excisæ dicuntur gentes. Item supplicii capitalis pœna, quæ dicitur homicidæ, *Genes. 9. v. 6.* universos homines respicit, quod liquet ex *Num. 30. v. 31. seq.* & tamen Juris Nat. non est; quamvis enim Jus Nat. puniri homicidam velit, pœnam tamen nullam determinat; quòd igitur præcisè talionis pœna hîc obtinere debeat, id est ex Jure divino universali voluntario, quod nonnulli etiam Jus divinum universale in specie tale vocare amant, paulò aliter legem divinam positivam, quàm nos, explicantes.

§. XXII.

Lex Humana universalis nulla datur; cum omnes homines nondum sub unius imperium concesserint, legemque ab eo universalem acceperint; Cæterùm lex humana particularis varias pro varietate Rerumpubl. patitur divisiones. Non tamen hæc civilis lex infima est, & ultima species juris. Sed datur jus arctius jure civili patens, quod *Grotius* asserit *d. J. B. & P. L. 1. c. 1. §. 14.* quod nimirum ex potestate civili non venit, sed ei tamen est subiectum, & eò referuntur præcepta *patria & dominica.* Nihil enim obstat, quò minus statuatur jus aliquod *Oeconomicum;* Cùm adsit in *Oeconomia superior,* qui habet justas imperandi causas, & sufficientes vires, obsequium ab invito extorquendi; datur & *objectum* juris, actiones nimirum *Oeconomicæ* commodum vel incommodum afferre aptæ, circa quas moderandas proinde dum versatur paterfamilias, nihil prohibet, quò minus jus condere dici queat. *Ziegl. ad Grot. L. 1. c. 1. §. 14. verb. Jus arctius patens:* Nulla ergo videtur fuisse ratio, cur ea, quæ de hac re *Grotius* tradit, minus accurata viderentur *Feldeno, Annot. ad eund. c. 1.* Nihil enim efficit, quòd ait ex *Arist. 5. Ethic. c. 10. Jus voluntarium seu legitimum in universali propositione consistere debet.* Nam & si paterfamilias regulam ponit, quomodo circa hoc vel illud objectum agendum sit, ea non respicit semper casum singularem; sed frequentissimè per modum propositionis universalis

lis enunciatur, juxta quam in negotiis singularibus actiones dirigenda sunt: Ait præterea: *Jus legitimum seu voluntarium naturaliter in conventionem esse; quia est in liberos homines & æquales, qui nullam in se nisi voluntate declaratâ recipiunt obligationem, eaq; ex conventionem esse vel tacita, vel expressa; At liberi, pergit, pars quadam patris sunt, nec inter eos obligatio intercedit.* At enim id falsum, omnem obligationem ex consensu esse, sed ex ipso facto aliquo & beneficio nasci potest; quemadmodum patria potestas ab ipsa generatione descendit, ob cujus inestimabile beneficium obligationem liberis jus naturale injungit. Si quæ autem præterea personæ in Oeconomia sunt, obligantur utique ex suo consensu, eoq; vel expresso, quod plerumque fit, vel saltem tacito.

§. XXIII.

Subdividi lex civilis solet in *scriptam & non scriptam*. Illa dicitur, quæ per expressam sanctionem à Majestate præscripta est. Hæc verò, quæ tacitâ ejus voluntate constat. Non igitur scripturæ ad legis scripturæ, aut ejus absentia ad non scripturæ essentiam pertinet. Appellatur autem lex *scripta*, quòd ab initio, tanquam statim totaliter existens habilis est in scripturam redigi; quæ aptitudo cum in altera specie non detur, inde *non scripta* audit, ut ut ex post facto, salvâ manente ejus essentiâ, literis consignari possit. Conf. §. 9. J. d. J. N. G. & C. l. 32. §. 1. d. ll. l. 9. C. eod. & Interpretes Juris Romani passim. Lex hæc non scripta communiter *consuetudo* vocatur; atque ad eam introducendam requiritur 1. Actuum uniformium, non interrupta frequentia. 2. Rationalitas; ne actus sint contra legem divinam naturalem aut positivam suscepti. 3. Temporis diurnitas. Cæterum numerum actuum, & certam mensuram temporis Jus N. non definit; & nec Jure Civili præcisè determinari videtur posse; Sed potiùs judicis arbitrio relinquendum, ut pro substrata materia, & concurrentium circumstantiarum ratione judicet, an tacite approbatio summæ potestatis intervenisse præsumi queat, necne. Præterea dispesci lex civilis potest in *Fundamentalem*, & *non Fundamentalem*. Illa totum Reipubl. statum concernit, & formulam complectitur regiminis civilis. Hæc autem circa ea, quæ statum Reipubl. non immediatè concernunt, versatur, vid. *Boeckl. Inst. Polit. L. II. c.*